

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 287

София, 20.06.2018 г.

Върховният касационен съд на Република България, четвърто гражданско отделение, в закрито заседание на осемнадесети юни през две хиляди и осемнадесетата година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БОЙКА СТОИЛОВА
ЧЛЕНОВЕ: МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ

като изслуша докладваното от съдия Фурнаджиева ч.гр.д. № 1323 по описа на четвърто гражданско отделение на съда за 2017 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 278, ал. 1, вр. чл. 274, ал. 3, т. 1 ГПК. Образувано е по частна касационна жалба на Н. П. В., с адрес в [населено място], представлявана от адв. Е. М., против определение № VI-338 от 21 февруари 2017 г., постановено по ч.гр.д. № 65 по описа на окръжния съд в [населено място] за 2017 г., с което е потвърдено определение № 473 от 2 декември 2016 г., постановено по гр.д. № 618/2016 г. по описа на районния съд в [населено място], с което е прекратено производството по делото, образувано по иск по чл. 128 от Семейния кодекс за определяне на режим на лични отношения между баба и внуче, поради липса на компетентност на българския съд да разгледа спора.

Производството по делото е спряно с определение № 265 от 20 май 2017 г. на основание чл. 631, ал. 1 ГПК поради отправеното преюдициално запитване до Съда на ЕС по въпроса следва ли понятието „право на лични отношения”, използвано в чл. 1, § 2, б. а) и чл. 2, т. 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. на Съвета от 27.11.2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, да се тълкува като приложимо не само за отношенията родители-деца, но и за отношенията с други близки, различни от родителите, а именно баба и дядо. С решение на съда от 31 май 2018 г. по дело С-335/17 Съдът на ЕС даде отговор на поставения въпрос, поради което се налага производството по делото да бъде възобновено.

В частната жалба се навеждат доводи за неправилност и незаконосъобразност на въззивното определение. Твърди се, че съдът при неправилно приложение разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. на Съвета от 27.11.2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, е достигнал до извод, че не е компетентен да реши спора относно правото на личните отношения между баба и нейния внук. За ирелевантно се сочи обичайното местопребиваване на детето като критерий за определянето на подсъдността,

тъй като същият е въведен с цитирания регламент, който се прилага само при определянето на лични отношения между родители и деца, но не и между баба и внук. В подкрепа на изложеното се изтъква, че бабата и дядото не са субекти на родителската отговорност, поради което и като крайна последица приложение следва да намери разпоредбата на чл. 4, ал. 1 КМЧП, според която българският съд е компетентен винаги, когато ищецът е български гражданин, какъвто е и настоящият случай. В изложение на основанията за допускане на касационното обжалване се поставят правни въпроси, които според частната жалбоподателка са от значение за точното прилагане на закона, както и за развитието на правото.

С обжалваното определение е съобразено, че с искова молба на В., предявена против Г. Д. Б., гръцки гражданин, с адрес в [населено място], окръг О., Гърция, е поискано от съда на основание чл. 128, ал. 1 СК да бъде определен на ищцата режим на лични отношения с непълнолетното ѝ внуче – Х. Б., отделно от режима на майката. Прието е, че се касае за правен спор относно частноправни отношения с международен елемент и доколкото страни по спора са граждани на държави – членки на ЕС, приложим е Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, като съдът се е основал и на директното действие на регламента и примата на законодателството на ЕС над националното право. Посочено е, че в нормата на чл. 1, § 2, б. „а“, вр. § 1, б. „б“ от регламента е очертан обхватът му на действие – прилага се по граждански дела, отнасящи се и до правото на лични отношения с дете, като съгласно чл. 2, т. 10 терминът „право на лични отношения“ означава включването по-специално на правото да се води детето на място, различно от неговото обичайно пребиваване за ограничен период от време, като същият не е изрично ограничен само до родителите, а включва и отношенията на детето с неговия разширен семеен кръг – включително бабата и дядото. При тези съображения съдът е достигнал до извод, че съгласно чл. 8 от регламента международната компетентност по тази категория дела се определя според обичайното местопребиваване на детето към момента на сезиране на съда, което в случая е в Гърция, поради което компетентен да разгледа повдигнатия спор е гръцкият съд.

К. съд в настоящия си състав намира, че поставеният от касатора правен въпрос приложим ли е Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. на Съвета от 27.11.2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, в случаите, в които не се касае за отношения родител – дете, а за хипотези с трети лица (баба и дядо), каквато хипотеза регламентът всъщност не предвижда изрично, е включен в предмета на делото и е от значение за решаването на спора, тъй като е обусловил извода на въззивния съд за липса на компетентност на българския съд по иск по чл. 128 СК за определяне на режим на лични отношения между баба и дядо и внуче. Налице са основанията за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1, т. 3

ГПК, поради което касационно обжалване на въззивното определение следва да се допусне.

С определение № 265 от 29 май 2017 г., постановено по настоящото дело, касационният съд в настоящия си състав, с оглед значението на поставените въпроси относно допустимото сезиране на българския съд по искането по чл. 128 СК в случаите, когато детето е с обичайно местопребиваване в друга държава – членка, по реда на чл. 267, ал. 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз /ДФЕС/ отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз по въпроса следва ли понятието „право на лични отношения“, използвано в чл. 1, § 2, б. а) и чл. 2, т. 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. на Съвета от 27.11.2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, да се тълкува като приложимо не само за отношенията родители – деца, но и за отношенията с други близки, различни от родителите, а именно баба и дядо. С решение на Съда на Европейския съюз, първи състав, от 31 май 2018 г. по дело С-335/2017 г. с предмет преюдициалното запитване, отправено от Върховния касационен съд по настоящото дело, се приема, че понятието „право на лични отношения“, посочено в чл. 1, § 2, б. а) и чл. 2, т. 7 и 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, трябва да се тълкува в смисъл, че включва правото на лични отношения на дядото и бабата с техните внуци.

Вторият въпрос: в случай, че се приеме, че регламентът е приложим и в отношенията прародители (баба и дядо) – дете, то в коя от предвидените в него хипотези попадат случаите на предявен от баба и дядо иск за определяне режим на лични отношения с тяхното внуче, е фактически и кои точно правила на регламента следва да се приложат зависи от конкретните факти по делото, съобразно които ще се приложат и различните описани хипотези в неговите разпоредби, поради което въпросът не може да намери унифициран отговор в производството по чл. 274, ал. 3 ГПК, вр. чл. 290 ГПК. С оглед отговора на първия въпрос е достатъчно да се заключи, че приложение намира Глава II, Раздел II относно родителската отговорност като се вземе предвид широкото тълкуване на това понятие, дадено с решението на Съда на Европейския съюз и приложимостта му спрямо отношенията между баба и дядо и внуче.

Въз основа на възприетия отговор на поставения от жалбоподателката правен въпрос, по съществуващото на делото настоящият състав намира следното.

Частната жалба е неоснователна.

Не е спорно по делото, че с решение № 4/237/14-664/2016 на първоинстанционния съд в О., Гърция е прекратен бракът между М. К. К. и Г. Б., като с това решение родителските права върху роденото от брака им на 8 април 2002 г. в Д., окръг Е., Гърция, дете Х. Б., са предоставени на бащата, а на майката са определени лични контакти и срещи с детето. До развода на

съпрузите ищцата – майка на М. К. и баба на детето Х. Б., е живяла с дъщеря си в Гърция, където помагала за отглеждането на внучето си повече от две години, от което произтича и силната ѝ привързаност към него. Посочените обстоятелства са заявени и в исковата молба, с която е сезиран първоинстанционният съд по настоящия спор. От изложените данни е видно, че от своето раждане до момента на сезиране на районния съд в [населено място], детето Х. Б. е живяло в Гърция, където следователно е и неговото обичайно местопребиваване. По делото не се сочат и излагат факти, които да бъдат подведени в някои от особените хипотези на компетентност, извън общата, уредени в разпоредбите на ч. 9 – 11 от регламента или в случаите на пророгация на компетентност по чл. 12 от същия. Посоченото налага да се приеме, че приложима е уредената в чл. 8, § 1 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. обща компетентност, според която разпоредба съдилищата на държава-членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако то има обичайно местопребиваване в тази държава-членка по времето, когато съдът е сезиран. Предвид установеното, че детето е с обичайно местопребиваване в Гърция, компетентен по иска за определяне на лични отношения между ищцата Н. В. и нейното внуче Х. Б., е съдът в Гърция. Като образувано по недопустим иск, поради липсата на компетентност на българските съдилища, делото правилно е било прекратено. Възприемайки този извод, и въз основа на чл. 17 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 г. от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, окръжният съд в [населено място] е постановил правилно определение, което следва да бъде оставено в сила. Мотивиран от изложеното, Върховният касационен съд, състав на четвърто гражданско отделение,

О П Р Е Д Е Л И :

ВЪЗОБНОВЯВА производството по делото.

ДОПУСКА касационно обжалване на определение № VI-338 от 21 февруари 2017 г., постановено по ч. гр.д. № 65 по описа на окръжния съд в [населено място] за 2017 г.

ОСТАВЯ В СИЛА определение № VI-338 от 21 февруари 2017 г., постановено по ч.гр.д. № 65 по описа на окръжния съд в [населено място] за 2017 г.

ПРЕСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ: